

Başvuru Numarası : 2024/135
Toplantı Tarihi/Sayısı : 10.10.2024/46
Karar Numarası : 2024/1072
Başvuran : Y.G.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Konya İl Sağlık Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, sürekli kullanmış olduğu ilacının, öncelikle kurum doktoru tarafından sonrasında sevkinin sağlandığı hastanedeki nöroloji doktoru tarafından miligramının azaltılarak usulsüz tedavi yapıldığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kurum doktoru tarafından sürekli kullandığı ilacın miligramının haksız bir şekilde düşürüldüğünü, bu nedenle Kurum doktorunu 12/10/2023 tarihinde Konya Sağlık İl Müdürlüğüne şikayet ettiğini, sürekli kullanmış olduğu raporlu ilacını keseceklerini,

b. 26/10/2023 tarihinde barındırıldığı ceza infaz kurumundaki doktorun kendisini Konya Şehir Hastanesi nöroloji bölümüne sevk ettiğini, Konya Şehir Hastanesi nöroloji doktoru tarafından kullanmış olduğu gabapentin isimli ilacın 800 olan miligramının 300 miligrama düşürüldüğünü, kullanmış olduğu ilacın kısıtlanarak kesilmesinin planlandığını, uzman doktorun nörolojik ağrıları olduğu yönündeki şikayetlerine itimat etmediğini, Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na göre izin ve rıza olmadan tedavi uygulanamayacağını, nöroloji doktorunun rapora haiz 800 miligram ilacını izni ve rızası olmadan 300 miligrama düşürmesi sonucu usulsüz tedavi yaptığını ve görevini kötüye kullandığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Kurum cevabi yazısında özetle:

a. Başvuranın diyabet hastası olduğunu söyleyerek yüksek dozda gabapentin ilacını ısrarlı bir şekilde istemesinin kuşku uyandırdığını, nöroloji polikliniğine başvuran hemen hemen her mahpusun bu içeriğe sahip ilaçları ısrarla istediklerini, bu ilaçların kötüye kullanılabilme ihtimali olduğunu, bu içeriğe sahip ilaçların yüksek dozda alınmasının önemli yan etkilerinin bulunduğunu, kişinin rızası olmadan tedavi uygulanmadığını, hekimlik mesleği ve bilimsel veriler ışığında hastalara teşhis, tedavi ve ilaç yazım işlemleri yapıldığını bildirmiştir.

4. Muhatap Kurumun cevabi yazısı başvurana iletilmiş ancak başvuran tarafından Kurumuza yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığı*" başlıklı 17'nci maddesi; "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı hâller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*" hükmünü haizdir.

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği belirtilmiştir.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir: "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; (...) yönlerinden incelenir.*"

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: "*(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

10. Aynı Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak,

karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Somut olayda, başvuranın Kurum doktorunca Konya Şehir Hastanesi'nde nöroloji bölümüne sevkini yapıldığını, nöroloji uzmanı tarafından sürekli kullanmış olduğu ilacın miligramının 800 miligramdan 300 miligrama düşürüldüğünü, nöroloji doktorunun başvuranın nörolojik ağrıları olduğuna itimat etmediğini, kendisinin izni ve rızası olmadan tedavi uyguladığını, nöroloji doktorunun raporlu ilacının miligramını kendi izni ve rızası olmadan düşürdüğünden usulsüz tedavi yaptığını ve görevini kötüye kullandığını iddia etmektedir. Buna karşılık muhatap Kurumun cevabi yazısında, başvuranın diyabet hastası olduğunu söyleyerek yüksek dozda gabapentin ilacını istemesinin kuşku uyandırdığını, mahpusların bu ilaçları kötüye kullanabilme ihtimallerinin olduğunu, bu içeriğe sahip ilaçların önemli yan etkilerinin bulunduğunu, kişinin rızası olmadan tedavi uygulanmadığını, hekimlik mesleği ve bilimsel veriler ışığında hastalara teşhis, tedavi ve ilaç yazım işlemleri yapıldığını bildirmiştir.

14. Sağlık hizmeti alanların sahip olduğu haklar, 1.8.1998 tarih ve 23420 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hasta Hakları Yönetmeliği ile belirlenmiştir. Mezkur Yönetmelik'te hasta hakları detaylı bir şekilde düzenlenmiş ve Yönetmelik'in "*Müracaat, Şikayet ve Dava Hakkı*" başlıklı 42'inci maddesinde "*Hastanın ve hasta ile ilgili bulunanların, hasta haklarının ihlali halinde, mevzuat çerçevesinde her türlü müracaat, şikayet ve dava hakları vardır.*" denilmek suretiyle yasal güvenceler sağlanmıştır.

15. Aynı Yönetmelik'in 43'üncü maddesinde sağlık kurum ve kuruluşlarının sorumluluğu düzenlenmiştir. Buna göre;

"Hasta haklarının ihlali halinde, personeli istihdam eden kurum ve kuruluş aleyhine maddi veya manevi veyahut hem maddi ve hem de manevi tazminat davası açılabilir. Ancak, aleyhine dava açılacak merciin kamu kurum ve kuruluşu olması halinde;

a) 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 12 nci maddesine göre; hakkın bir idari işlem dolayısı ile ihlal edilmesi halinde ilgililer, doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine dava açma süresi içerisinde tam yargı davası açabilirler.

b) Aynı Kanun'un 13 üncü maddesi uyarınca, zarar verici eylemin öğrenildiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde maddi ve manevi tazminat olarak istenilen tazminat miktarı ayrı ayrı gösterilerek idareye müracaat edilmesi ve talebin açıkça veya zımnen reddi halinde kanuni süresi içinde idari yargı mercilerinde dava açılması gerekir."

16. Yönetmelik'in 44'üncü maddesinde devlet memuru veya diğer kamu görevlisi personelin sorumluluğu düzenlenmiştir. Buna göre; "*Bu Yönetmelik'te gösterilmiş olan hasta haklarının fiilen kullanılmasına mani olan veya bu hakları başka şekilde ihlal eden personelin, cezai, mali ve inzibati sorumluluklarının tamamı veya bunlardan bir kısmı doğabilir. Birinci fıkrada belirtilen sorumluluklar haricinde, ihlalin durumuna göre, personeli istihdam eden kurum ve kuruluş tarafından personel hakkında uygulanacak idari tedbir ve müeyyideler saklıdır."*

17. Yönetmelik'in "*Kamu Personelinin Sorumluluğunu Tespit Usulü*" başlıklı 45'inci maddesine göre; "*Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personelin, hasta haklarını ihlal eden fiil ve halleri, şikayet halinde veya idarece kendiliğinden tespit edildiğinde, hadisenin takibi, soruşturulması ve gerekir ise müeyyideye bağlanması için doğrudan valiliklerce veyahut Bakanlık veya personelin görevli olduğu kurumlar tarafından müfettiş veya muhakkik görevlendirilir."*

18. Aynı Yönetmelik'in 46'ncı maddesinde ise kamu personeli hakkındaki müeyyideler düzenlenmiştir. Söz konusu maddede;

"Hasta haklarının Devlet memuru veya diğer kamu görevlisi personel tarafından ve görevleri sırasında herhangi bir şekilde ihlali halinde uygulanacak müeyyideler aşağıda gösterilmiştir:

a) Kamu görevlisi olan personelin fiilinin niteliğine göre, soruşturmacı tarafından hakkında disiplin cezası teklif edilmiş ise, mevzuatın öngördüğü disiplin cezaları yetkili amir veya kurullarca usulüne göre takdir edilir.

b) Hak ihlali aynı zamanda ceza hukukuna göre suç teşkil ettiği takdirde, memur olan personel hakkında, Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat hükümlerine göre yapılan soruşturma sonucunda lüzum-u muhakeme kararı verilir ise, dosya cumhuriyet başsavcılığı'na gönderilerek ceza davası açılması ve böylece personel hakkında fiiline uygun bulunan cezai müeyyidenin tatbiki sağlanır.

c) Anayasa'nın 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrası, 129 uncu maddesinin beşinci fıkrası ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 13 üncü maddesi ve ilgili diğer mevzuat uyarınca, memurların ve diğer kamu görevlilerinin hukuki sorumluluğu doğrudan doğruya memur aleyhine açılacak dava yolu ile gerçekleştirilemez. Dava, 43 üncü maddede gösterilen usule göre, ancak idare aleyhine açılabilir. Bu personelin hukuki sorumluluğunun doğması, idare aleyhine açılacak dava neticesinde tazmin kararı verilmesine bağlıdır. Kamu görevlisi personelin verdiği zarar, mahkeme kararı üzerine idare tarafından tazmin edildikten sonra, müsebbibi olan sorumlu personele rücu edilir.

d) Kamu görevlisi personelin mesleklerini resmi görevleri dışında serbest olarak icra etmekte iken işledikleri fiillerden dolayı haklarında 47 nci maddeye göre işlem yapılır." denilmektedir.

19. Doktorlar kendi uzmanlığı çerçevesinde hastalara uygulanacak tedaviyi ya da tedavi öncesinde gerekli tetkikleri Hasta Hakları Yönetmeliği çerçevesinde belirleme yetkisine haiz olup doktorun tıbbi tespitine ilişkin şikayetler yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre yapılmaktadır.

20. Somut başvuruda başvuran, ceza infaz kurumunda görevli olmayan bir doktorun yapmış olduğu tedavinin ve yazmış olduğu olduğu reçetenin esasına ilişkin bir şikayette bulunmaktadır. Kurumumuz doktorun tıbbi tespitinin ve tedavisinin esasını inceleyecek bir merci olmadığı gibi başvuranın sağlık hizmeti alımı sırasındaki şikayetiyle başvuranın özgürlüğünden mahrum bırakılması arasında da bir bağ kurulamamaktadır. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

21. Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında somut başvuru incelendiğinde, başvuranın Konya Şehir Hastanesinden aldığı sağlık hizmetine ilişkin şikâyeti ve usulsüz tedavi uygulandığı hususundaki başvurusunun konu bakımından Kurumumuzun görev alanı içerisine girmediği değerlendirilmektedir.

22. Sonuç olarak; başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve gerekçeler birlikte ele alındığında; Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi alanına girmediği değerlendirilen başvurunun Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

10/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye